

Казкі XXI стагоддзя

Анатоль Бутэвіч

Прыгоды Віруса Шкодзі

Незвычайная казка пра караля Віндаўса Вялікага,
Віруса Шкодзю і чароўныя камп'ютэры

Мінск
“Мастацкая літаратура”
2009

Серыя заснавана ў 2008 годзе
 Распрацоўка серыі Алены Масла
 Афармленне серыі Людмілы Рудакоўскай
 Ілюстрацыі Наталіі Кійко
 Для малодшага школьнага ўзросту

Аўтар кнігі Анатоль БУТЭВІЧ

Хто з нас не марыў пра далёкія падарожжы, пра нябачаныя краіны, пра спатканне з самім Кавалём-Вярнідубам? Знайсці ўсё гэта мы маглі толькі ў кніжках, што распавядалі пра гэтыя незвычайнія – чамусьці яны заўсёды ўяўляліся нам заморскімі – далёкія землі. Калісьці не было такой складанай сучаснай тэхнікі, якае дазваляе за адно імгненне абліяцець усю зямлю. А таму мы назаўсёды палюбілі чароўны свет кнігі. Палюбілі, каб ніколі не расставацца, нягледзячы нават на з'яўленне сучасных камп’тэраў. Сёння ж – абы жаданне – хуткасны Інтэрнет імгненна перанясе вас за сотні і тысячы кіламетраў ад роднага парога.

Калісьці я не меў доступу да Інтэрнeta, не плаваў па яго бязмежным інфармацыйным акіяне. Ды вось надарылася і мне наведаць чароўнае каралеўства Сусветнае Сеціва. І я ўжо не могabyсціся без гэтага раней нязвыклага камп’ютэрнага свету. І казкі сталі пісацца таксама таксама пра чароўную краіну, дзе нароўні з добрым каралём Віндаўсам Вялікім творыць свае няўдзячныя справы Вірус Шкодзя.

Але ў гэтай кнізе ты можаш сустрэцца і з чароўнай дакторкай Лісой. Можаш даведацца, як Вірус Шкодзя закахаўся ў дачку караля Віндаўса Вялікага і што з гэтага атрымалася.

І шмат што яшчэ чакае цябе ў Сусветным Сеціве.

А таму – адкладзі на нейкі час чароўную Мышку свайго камп’ютэра і вазьмі ў руکі кнігу. Гэтую альбо нейкую іншую. Не пашкадуеш...

КАРАЛЕЎСТВА ВІНДАЎСА ВЯЛІКАГА

Адбывалася гэта не далёка і не блізка, не высока і не нізка. Не за барамі таямнічымі, не за морамі цудадзейнымі, а ў самых разумных глыбінях космасу.

На адной інтэлектуальна багатай планеце заснавалася незвычайнае каралеўства. Назва ў яго таксама была нетутэйшая -- Сусветнае Сеціва. І адразу пачало адбывацца там незлічонае мнóstva дзівосных дзіваў, чарадзейных чараў і забаўных забаў.

Найвялікшым багаццем сециўцаў лічыліся прыстасаванні, што называліся камп'ютэрамі. Разумныя былі і кемлівяя, што ні ў казцы расказаць, ні пяром апісаць. Розныя па форме, прызначэнню, памерах, магутнасці і разумнасці, яны спрыялі сециўцам жыць-пажываць і добро нажываць, а дзеткам іхнім гора не знаць. Апекаваўся жтымі камп'ютэрамі і даглядаў іх галоўны камп'ютэршчык каралеўства Камп Кампавіч.

З дапамогай камп'ютэраў сециўцы ўсяму свету пра справы свае цудоўныя праз Інтэрнэт расказвалі. Не хавалі ўласнага вопыту, лічылі: хай і іншыя ім пакарыстаюцца, каб багацей жыць стала.

Каралём жа ў тым чароўным каралеўстве быў Віндаўс Вялікі. Адпаведна пасадзе меў і камп'ютэр -- самы дасканалы, самы сучасны і магутны. Галоўны камп'ютэр каралеўства, адным словам. Сам Камп Кампавіч апекаваўся ім, трymаў пад сваёй неаслабнай увагай.

Разумны і разважлівы быў кароль Віндаўс Вялікі, але занадта мяккі і памяркоўны, зрэшты, як і ўсе сециўцы. Аднак дбайна і клапатліва аберагаў спакой і дабрабыт сваіх падданых, не даваў у крыўду ні старога, ні малога, за што меў непахісны аўтарытэт. З суседнімі каралеўствамі ніколі не сварыўся, наадварот, заўсёды дапамогу аказваў. Казаў: "Чаго нам варагаваць? Лепш сядзем радком ды пагаворым ладком..."

Відаць, і далей жылі бі рабіцца сециўцы бязбедна і бесклапотна, ды панадзіўся ў іхніе каралеўства нейкі таемны шкоднік. Паквапіўся на камп'ютэрныя багацці ці мо на аўтарытэт самога Віндаўса Вялікага. Захацелася яму паславоліць у багатай краіне, пасварыць яе з суседзямі. Напэўна, з чужой планеты быў, бо сваіх падданых кароль ведаў усіх.

Што ні рабілі сециўцы, каб выявіць незнамца, нічога не дапамагала. Адно толькі даведаліся, што завуць яго Вірус Шкодзя. Пазней стала вядома, што без камп'ютэраў і жыццё для яго – не жыццё.

Шкодзя ўмей ператварацца ў любую жывую і нежывую істоту, мог з'яўліца тады, калі ніхто яго не чакаў і не бачыў, нават ноччу, нават пры адключаным камп'ютэры. Бяды ж рабіў нямала, ды такой, што нічым не выправіш. А калі нападзе знянацку – што было найчасцей, то і не папярэдзіш. Здатны быў на самыя неверагодныя выдумкі і штукарствы.

І яшчэ адна адметнасць была ў Віруса Шкодзі. Усё, што ён ведаў, бачыў, назіраў і чуў, занатоўваў і захоўваў у сваёй памяці. Не давяраў ніводнаму камп'ютэру ні на адной планеце. Абыходзіўся магчымасцямі сваёй галавы. Таму ў любы момант, у любой сітуацыі мог неадкладна здабыць патрэбную інфармацыю.

Бывае, калі няма чаго рабіць, сядзе дзе-небудзь зручна і проста пацяшаецца ды забаўляецца, у гульні розныя гуляе. Тады раптам сарвецца і пакіне сваю планету Вірусанія, па міжусвеце лётае. А то возьме і ў чужыя паштовыя сайты зазірне, каб чужыя пісьмы пачытаць. Часам захочацца яму падправіць у якім-небудзь лісце слоўка-другое, дадаць сваё, лепшае – так яму

здаецца. Атрымае адрасат такое пасланне і дзівіцца: што гэта напісаў яму найлепшы сябар? Вірус жа толькі засмяеца, ды далей у дарогу шкадлівую выпраўляеца.

Здараляся, залезе Вірус у самае нутро электронных праграм у камп'ютэрах і раскашуе там, як гаспадар на сваім двары. Знарок папсue ўсё, пераблытае так, што нават камп'ютэр караля не здольны выправіць, не хапае здатнасці і ў самога Кампа Кампавіча. Здаецца, не відно ніякіх паломак, а жыщё ў Сеціве разладзіцца. Не працуюць зоркалёты, адключаюцца міжзорныя экраны, знікае сувязь з міжпланетным Інтэрнэтам. Надвор'е і тое нікога не слухаеца: можа адначасова ісці дождж і віхурыць завіруха. У садзе на адным дрэве кветкі цвітуць, а на іншым слівы спелыя асыпаюцца.

Бядуюць сеціўцы, а што рабіць -- не ведаюць.

Так і жыў гэты нахабны і нябачны Вірус, дармаеднічаў, штукарый, сваволіў. Падабалася яму за кошт іншых жыщё сваё ладзіць.

Моцна гаравалі сеціўцы, самыя лепшыя вучоныя шукалі спосаб як пазбавіцца ад назойлівага шкодніка. Але вучонасць не магла справіцца з хітрасцю. Бо дзеянні Віруса не паддаваліся, ніякай логіцы былі цалкам непрадказальнымі.

Сабраў тады кароль Віндаўс Вялікі вучоных на вялікую нараду. Пачалі яны сваю вучоную думу думаць, як з Вірусам паквітацца.

Адзін дзень у заціထых спрэчках правялі, другі. Нічога не атрымліваеца. Не адну ноч да мільгацення ў вачах прадумалі. И зноў нічога вартага не надумалі. Не дапамог нават Інтэрнэт, які шмат што ведае і на многае здатны.

Вырашылі тады і яны хітрасцю ўзяць.

Пачалі вучоныя ўгаворваць Віндаўса Вялікага аддаць замуж за Шкодзю сваю адзіную дачку Віндусачку. Яна выведае сакрэт смерці Віруса і ўратуе сеціўцаў.

Доўга вагаўся кароль, але дзе ты дзенешся, калі ў тваім каралеўству небяспека разрастаетца. Згадзіўся Віндаўс Вялікі на няроўны шлюб дачкі.

Зірнуў Шкодзя на каралеўну і ледзьве дар свой шкодніцкі не страціў – на ўвесь сусвет прыгажуня. Нідзе такой не знайдзеш, хоць увесь Інтэрнэт перавярні.

-- А твой бацька злодзей, аказваеца, -- з'едліва так кажа ён каралеўне.

-- Што ты такое выдумляеш?! – ажно зайшлася ад нечуванага нахабства бедная Віндусачка.

-- А хіба няпраўда? Вунь якія зорачкі з неба ўкрай і ў тваіх вачах пасяліў...

Пачырванела Віндусачка, засаромелася. Шкодзя ж столькі прыгожых слоў нагаварыў, што каб і хацеў, не запомніш. И дзе толькі набраў іх, бо ніколі раней ніхто не чуў ад яго такіх. А тады сур'ёзна так кажа:

-- Што хочаш аддам, толькі будзь маёй жонкай. И зажывём мы з табой на зайдзрасць усім. Такія справы будзем рабіць, на якія ніхто іншы не здатны. Станем самымі магутнымі, самымі вядомымі і багатымі ў сусвеце...

-- Ой, а я і не ведала, што ты небагаты, – пакеплівае Віндусачка. – Як жа я за бедняка замуж пайду? – пляснула яна рукамі.

-- Чаму гэта я бедны? – злоеца Шкодзя, а ў самога ажно вочы на лоб лезуць. – Мае багацці не раўня іншым. Яны па ўсім сусвеце паракіданы. Я магу прысвоіць вашы сеціўскія ўладанні, магу абяздоліць і зрабіць беднымі ўсіх жыхароў Сусветнага Сеціва. Нават караля магу з жыщца звесці...

-- А хто ж тады будзе жыць на гэтых пустых прасторах? – дзівіцца каралеўна.

-- Мы з табой. І дзецы нашыя. Сам я несмяротны, і дзецы нашы, якіх у нас будзе шмат, несмяротнымі стануць.

-- А як жа называець іх будуць? – пытаецца Віндусачка. – Вірусянятамі? Ці мо Шкоднікамі? А сама я кім стану? Шкодніцай? Дык жа няёмка вельмі...

-- Не бядуй, -- супакойвае Вірус. – Прозвішча і памяняць можна.

-- Я то мо і пайшла б за цябе, -- хітруе каралеўна, -- але не веру ў тваю несмяротнасць. Падманеш жа.

-- Не верыш? -- распаляецца Вірус. – Хочаш – дакажу?

-- Хачу, -- кажа Віндусачка, а ў самой чорцікі ў вачах скачуць.

І прызнаўся Шкодзя, што несмяротнасць ягоную aberagaюць трох смерці. Схаваны яны ў трох самых дасканальных Працэсарах, якія найгалоўнымі элементамі кожнага камп'ютэра з'яўляюцца. Менавіта Працэсары імгненна апрацоўваюць любыя звесткі, усё на свеце ведаюць і ўсё запамінаюць. Мудрэйшымі і больш увішнымі за чалавека бываюць.

Адна Вірусава смерць у Залатым Працэсары знаходзіцца, які на высокай гары ў цёмнай пячоры на залатым ланцугоу вісіць. Сам Кашчэй Несмяротны вартуе яго.

Другая смерць схавана ў Сярэбраным Працэсары, які да дна нетутэйшага акіяна прыкуты. Сцеражэ яго нядрэмны і ненаедны шматвокі Акіянскі Цмок.

Трэцяя смерць у Жалезным Працэсары тоіцца, які ў міжсусветнай прасторы няспынна на зоркалёце лётае, дываном-невідзімкай ахінуты.

Пакуль усе трох смерці не сыдуцца разам, ніхто не пераможа Віруса Шкодзю.

Прызнаўся ён каханай, што толькі праз кожныя трынаццаць гадоў і трынаццаць дзён збірае разам усе Працэсары, каб праверыць, як жывуць там ягония смерці. Зорнай ноччу робіць гэта, на вялікую поўню, калі месяц становіцца круглым, як абаранак.

-- Наступная такая нач акурат праз тыдзень мае быць, -- кажа Шкодзя. – Тады я і пакажу табе таямніцы.

-- Пасля таго і пра заручыны падумаем, -- адказала каралеўна.

Пераможна ўсміхнуцца Вірус, рукі ад шчасця пацёр і ў сваю Вірусанію паляцей.

А тут і зорная нач з вялікай поўняй наступіла. З'явіўся Шкодзя да свае абранніцы. Мноства дарагіх падарункаў прывёз, шмат чароўных прылад. Але Віндусачка галоўнага чакае.

Бацька ж яе разам з вучонымі марна часу не губляў. Змайстравалі яны магутную лазерную стралу, якая любыя замкі адмыкае, самыя моцныя сховы адчыняе.

Пачаў Вірус паказваць каралеўне свае падарункі, багаццямі незлічонымі хваліцца. А ёй не церпіцца чароўныя Працэсары ўбачыць.

Пляснуў у далоні Шкодзя, і з Залатым Працэсарам з'явіўся Кашчэй Несмяротны. Другі раз пляснуў, і нядрэмны Акіянскі Цмок з Сярэбраным Працэсарам тут як тут.

Не выщерпелі сециўцы, выпусцілі лазерную стралу. Трапіла яна ў Кашчэя. Мёртвым упаў ён на зямлю, ажно гул па сусвеце пайшоў.

Следам Цмок Акіянскі зваліўся, адно вадаспады бурлівяя ў азёрах завіравалі.

Магутная страла разрэзала Залаты і Сярэбраны Працэсары. Вылецелі адтуль дзве смерці, спалохана вакол каралеўны пакруціліся і за пазуху Віруса схаваліся.

Аднак дарэмна паспяшаліся сеціўцы. Не дачакаліся, пакуль Шкодзя здыме дыван-невідзімку з трэцяга Працэсара.

Сабраў Вірус усе свае сілы, схапіў асалелы Працэсар і з дзвюма смерцямі пад паход у чорны сусвет кулём паляцеў. Забыўся нават пра нявесту – абы самому жывым застасца.

Закінуў Шкодзя трэцюю смерць на самую далёкую ад Сонца планету. А для двух другіх новыя сховы збудаваў. Нікому пра іх не гаворыць. Замест ключоў коды спецыяльныя прыдумаў, у сваёй галаве трymае іх, нават самым давераным ахоўнікам не давярае.

Хоць і баіцца Вірус лазернай стралы, а паскуднічаць не перастаў. І дагэтуль нахабна помсціць сеціўцам за сваю абразу. Толькі з'яўляецца ў Сусветным Сеціве ў плашчы-невідзімцы. А справы свае чорныя стараеца таемна рабіць.

Сеціўцы ж да гэтай пары шукаюць надзеіны способ барацьбы з назойлівым шкоднікам.

А ты готовы ім дапамагчы?

БУНТ У КАРАЛЕЎСТВЕ

Аднойчы ў чароўным каралеўстве Сусветнае Сеціва адбылося неверагоднае здарэнне. Проста надзвычайнае. Ніколі нічога падобнага тут не чулі, не бачылі і бачыць не збіраліся.

Насуперак забароне карала Віндаўса Вялікага выбухнула гучная сварка. Заспрачаліся між сабой вышэйшыя асобы каралеўскага двара, якія жылі ў шыкоўным палацы, што завецца Галоўным Камп’ютэрам. Каралеўскія служкі пачалі запальчыва высвятляць, хто з іх важнейшы, хто больш патрэбны каралеўству, без каго не здолее існаваць Сусветнае Сеціва. Кожны сам сябе нахвалвае і падвышае, даказвае сваю выключнасць і незаменнасць.

І даўмецца не могуць высокія служкі, што гэта іх Вірус Шкодзя падбухторвае, на бяду штурхае. Іменна ён падсыпаў ім у ежу нябачных шкодных вірусянят. Гэта яны выклікаюць у служак сварлівасць і ганарыстасць, змушаюць не пагаджацца з думкай іншага.

І такое тут пачалося, што ні словам перадаць, ні вушам паверыць.

Памяць, як галоўная захавальніца ўсёй сеціўской інфармацыі, ажно закіпела ад фанабэрый:

-- Я тут самая галоўная. Я. І колькі б вы ні пыжыліся, як бы ні надувалі шчокі, нічога без мяне не зробіце. Прыйзнайцесь, каму вы давяраеце свае сакрэты? Мне. Каго просіце захаваць іх, запісаць на магнітныя і аптычныя дыскі? Мяне. Дык хто тут самы важны?

Служкі двара не маглі вытрымаць такога нахабства нават ад Памяці. Хоць праўда, што без яе не ўключыш ніводнага камп’ютэра, не запусціш ніводную праграму. Але ж прызнаць яе перавагу, значыць, самім зганьбіць уласныя вартасці.

А Памяць распалілася яшчэ больш:

-- Хіба забыліся, што толькі я валодаю генетычным кодам? А ён і ваша жыщё забяспечвае, і ўсяго каралеўства. Без гэтага вы ніхто, кучка бліскучых жалязяк.

-- Не ўсе ж мы жалязякі, -- пачуўся нясмелы голас, але Памяць нікога, акрамя сябе, не чула. -- Ёсць яшчэ і пластык... -- намагаўся даказаць справядлівасць ледзь чутны галасок. Але неўзабаве ён патануў у сварлівым гомане.

А Вірус Шкодзя сядзіць сабе ціхенька, за ўсім назірае і бязгучна смяецца. Але вірусянят падпускае ўсё больш і больш.

-- Калі ж вы не прызнаеце маю галоўнасць у каралеўстве, -- ад запальчывасці Памяць ледзь не раздвойвалася, -- я не буду захоўваць вашых выкаванняў. Адкрыю ўсе ваши сакрэты. Ваша бяспамяцтва прывядзе да катастрофы цэлага каралеўства.

Тут ужо не стрываў галоўны прыдворны канцлер Працэсар:

-- Хопіць набіваць сабе цану, -- паважна прамовіў ён. -- Без мяне ўсе вы і капейкі ржавай не вартыя. Не дапаможа вам ганарыстая Памяць, калі не будзе каму яе апрацаваць і ўпарадкаваць. Я тут найважнейшы, і крапка. Я ўсімі вамі кірую. Чаго захачу я, тое і будзе карысным для каралеўства...

-- Ого, як нахабна ты выхваляешся! -- перабіла Памяць. -- Хіба забыўся, што я табе працу даю? Інакш ты зусім непатрэбны тут.

-- Не кажы гоп, пакуль не перамог, -- далучыўся да Памяці заўсёды гарачы і працавіты Прынтар. Ад усведамлення ўласнай праўды ён ажно колькі разоў смачна крактануў. -- Калі не захачу я друкаваць і размнажаць твае, Працэсар, доказы, калі праігнарую Памяць, то ніхто і не даведаецца пра ваша існаванне.

-- Чаму гэта не? -- запярэчыла Памяць. -- Нават без твайго ўдзелу я магу перадаць свае жаданні іншаму камп'ютэру. Магу наладзіць дзелавы контакт з замежнымі каралеўствамі.

-- Але як ты збіраешся рабіць гэта без мяне? -- здзівіўся Мадэм. -- Без маёй падтрымкі ты нават да мяжы нашага каралеўства не дапнеш. Адзін я магу накіраваць вашыя паведамленні праз Інтэрнэт усяму сусвету.

-- За мяне не турбуйся, -- не здавалася Памяць. -- Не выхваляйся сваёй выключнасцю. Я магу і дыскі адаслаць.

Але тут зноў падаў разважны голас Працэсара:

-- Я згаджаюся з доказамі Мадэма. Не ўдасца табе, Памяць, падмануць нас. Ды і ўсе вы нічога без мяне не зробіце. Хіба забыліся, хто тут галоўны? Я найважнейшы ў каралеўстве, -- Працэсар зрабіў паўзу. Ён нібыта зусім забыўся пра існаванне карала. -- Я вышэйшы разум Сусветнага Сеціва...

Пачуў гэта Вірус Шкодзя і ажно засвяціўся ад радасці: не прапалі яго намаганні, прарасло вірусава насенне, не падвялі вірусянты. Не будзе ладу ў Сусветным Сеціве, калі падданыя пачнуць за каралеўскае месца змагацца.

А тут і Клавіятура ўступіла ў спрэчку. Яна абурана затуркатала сваімі шматлікімі костачкамі-claveшамі, бліснула зялёнымі вочкамі і мудра прамовіла:

-- Можаце колькі хочаце даказваць свае перавагі, хваліць свае здольнасці, але без мяне вы нуль. Самы сапраўдны круглы нуль. Дзірка ад усіх добрых спрай.

Клавіятура параможна зірнула на іншых спрэчнікаў і пераканаўча працягвала:

-- Хіба вы не разумееце, што ўсе залежыце ад мяне, ад майго здароўя і маіх здольнасцяў? Калі захварэе нават адзін мой зубок-клавіша, вы адразу застанеццеся без справы. Калі не напішу я слова альбо сімвал, калі не падам адпаведнай каманды, не будзе чаго захоўваць Памяці, непатрэбнымі стануць намаганні Мадэма. І нават хвалько Працэсар абяссіле.

Але маналог гаваркай Клавіятуры рашуча перапыніў нетаропкі і заўсёды прыветны Манітор Дысплеевіч.

-- Я вось зараз вазьму і пакажу кожнага з вас на сваім экране. Хай усе бачаць, якія вы сталі непрыгожыя і сварлівыя. Альбо зусім адключуся, каб не мець з вами справы.

Клавіятура спалохалася, што Манітор і сапраўды зробіць гэта. Тады яна стане нікому непатрэбнай, і яе выкінуць з каралеўства.

Памяць ажно заікацца пачала – калі патухне экран, то ўсё застанецца таемным і нябачным. Толькі Манітор можа паказаць вынікі працы ўсіх.

Мадэм ляпнуў па плячы Працэсара:

-- Калі ты такі мудры і магутны, як хвалішся, загадай Манітору Дысплеевічу, каб не рабіў неразумных кроکаў.

-- Ну вось, не хапала мне схіляць галаву перад нейкім цёмным Маніторам, -- соладка пазяхнуў Працэсар. – Не буду я прыніжацца. Я тут самы галоўны. Хай не забываецца, чытм разумам жыве. А калі ўсе вы такія нямоглыя і няздатныя, то я наогул магу сысці з каралеўства. Мяне любое гаспадарства з радасцю прыме.

-- Давай, давай, -- з'едліва засміяўся Мадэм. – Я табе яшчэ і дарожку пакажу – самую дальнюю. Каціся па ёй карабком. Пакуль у зубы ваўку не трапіш, альбо ліса на язык не пасадзіць.

Слухала, слухала гэтыя спрэчкі працевітая Мышка, надакучыла ёй пустая балбатня. Вільнула яна доўгім хвосцікам, бліснула чырвоным агенъчыкам і выказала сваё меркаванне:

-- Як вы сабе хочаце, але мне ваша спрэчка здаецца пустой і нават шкоднай. Пераганарыліся вы ўсе. Я здагадваюся, што гэта Вірус Шкодзя штурхае вас на злачынства.

Пачуў гэта Вірус і ажно зубамі заскрыгатаў ад злосці. Але вымушаны быў маўчаць, каб не выдаць сябе, каб не даведаліся, хто тут непаразуменне сее.

А Мышка працягвала:

-- Усе мы абыцалі сумленна служыць свайму каралеўству. А цяпер вы ваюеце за сваю ўласную выгаду. Не, нават праста за пустыя амбіцыі. Перастаныце выхваляцца. Усе мы адзін без аднаго нічога не вартыя. Не будзе працеваць Камп'ютэр, калі залянуецца хоць бы адзін з нас. Давайце лепш згуртуемся, адновім сяброўства і будзем далей служыць агульной справе, як дагэтуль служылі. Пакуль мы разам – мы дужыя, як пішанічны сноп. Паасобку ж мы слабыя, як адзінокая саломінка. А бедапаможныя нікому не патрэбны, іх лёгка перамагчы.

У самую кропку пацэліла Мышка.

Апусціў галаву Працэсар.

Пачырванелі вушы ў Мадэма.

Туманком сораму пакрылася Памяць.

Вінавата затарахцела і раптоўна змоўкла Клавіятуру.

Адзін Манітор Дысплеевіч весела бліснуў сваім блакітным экранам, выказваючы згоду са словамі маленькой Мышкі.

Усе моўчкі вярнуліся да сваіх ранейшых спраў. Спакой, працавітасць і згода зноў запанавалі ў Сусветным Сеціве.

Кароль Віндаўс Вялікі нават не даведаўся пра бунтоўную сварку сваіх дваровых.

Адно Вірус Шкодзя злосць затаіў, выспельвае намер як лепей адпомсціца за сваю няўдачу.

ЧАРОЎНАЯ МЫШКА

Жыла-была ў заможным каралеўстве, што завецца Сусветным Сецівам, дзяўчынка Верачка. І была ў яе надзеяная сяброўка – Мышка. Ды не звычайная, а чароўная камп'ютэрная мыш. Мела яна доўгі віхлясты хвосцік, якога ні ў адной хатній мышы не бывае. Носік беленъкі, сама металёвым бляскам адлівае, а ўнутры чырвоны агенъчык свеціцца. Зірнеш на такую прыгажуню, і сама рука цягнецца, каб пагладзіць. Верачка гладзіла яе часта і ахвотна.

Сваім хвосцікам Мышка была звязана з чарадзейным камп'ютэрам. А там – відзьма-нявідзьма розных дзівосных цудаў і неверагодных забаў. Асабліва любіла Верачку падарожнічаць.

Не выходзячы з уласнай кватэры, яна наведала ўсе знакамітая мясціны сваёй краіны, паходзіла па залацістых ад сыпучых пяскоў пустынях Афрыкі, паблукала па амерыканскіх джунглях. Нават унутры старадауніх Егіпецкіх пірамід пабывала. А пра замкі і палацы ўжо і казаць не варта.

Мышка ахвотна дапамагала Верачцы. Таму і спала заўсёды ля камп'ютэра, на спецыяльна для яе купленым квяцістым дыванку.

-- Як сабачка на прывязі, -- пакеплівалі часам Мадэм з Прынтэрам.

-- Што вы такое выдумляеце? -- крыўдзілася Мышка. – І зусім я не прывязаная. Проста я заўсёды напагатове, каб правесці Верачку па чароўных лабірынтах камп'ютэрнага каралеўства.

-- Не выхваляйся. Як быццам без цябе Верачка не злучыцца з Інтэрнэтам, альбо не знайдзе сваю любімую гульню, -- не згаджаўся Мадэм.

-- Знайсці то мо знайдзе, але я зраблю гэта хутчэй, -- патлумачыла Мышка.

Аднойчы вечарам захацела Верачка выправіцца ў сваё любімае віртуальнае падарожжа па экзатычных месцах па-за межамі Сусветнага Сеціва. Пагладзіла любімую Мышку, шчоўкнула яе левай палавінкай і пачала перасоўваць па дыванку. Мышка радасна вільнула хвосцікам, настроіла на экране вострую піку і ахвотна пусцілася ў пошук.

Раптам яна заўважыла, як з нябачнай вышыні апусціўся бліскучы каляровы канверт. Тут варта сказаць, што Мышка валодала здольнасцю раней за іншых чытаць, бачыць і ведаць, што адбываеца ў камп'ютэрным каралеўстве. Яна заўважыла, што ў канверце знаходзіцца маршрут падарожжа па квітнеючых высакагорных альпійскіх лугах.

Чаму ж не зрабіць прыемнасць сваёй гаспадыні?

І Мышка пачала яшчэ шпарчэй ганяць вострую піку-стрэлачку па экране Манітора Дысплеевіча. Зазірнула сюды, збегала туды. Націснула на адзін значок, перасунула другі.

Захопленая, яна і не заўважыла, што за ёй назірае нехта чужы, нават піку-стрэлачку дапамагае перасоўваць.

Верачка хацела спыніць свавольную Мышку. Але тая ўжо адкрыла каляровы канверцік. З яго выпырнулі незвычайнай прыгажосці кветкі і разгарнуліся ў вялізны букет. Такога Верачка ніколі ў жыцці не атрымлівала.

А пасля з'явілася пасланне.

“Ведаю тваю захопленасць падарожжамі, -- пісаў нехта незнамы. -- Таму пасылаю табе...”

Верачка не паспела дачытаць, хто і што ёй пасылае. Экран Манітора Дысплеевіча раптоўна пацямнеў, пасля стаў паласатым. Нешта ўнутры камп’ютэра моцна хруснула, пачуўся нейчы гучны смех і камп’ютэр адключыўся.

Нарэшце бедная Мышка зразумела, што гэта Вірус Шкодзя зрабіў сваю чорную справу. Ён даўно намагаўся ўбіцца ў давер да Верачкі, але яна заўсёды выкryвала ягоныя хітрыкі. І вось цяпер Шкодзю ўдалося перахітрыць Мышку.

Верачка хацела насварыцца на свавольніцу. Ды зразумела, што сваркай бяду не адвядзеш. Яна паклікала старэйшага брата Сяргея.

Той узяў блікучы дыск з надпісам “Антывірус”, перадаў яго Працэсару і загадаў лячыць камп’ютэр. Доўга на экране Манітора Дысплеевіча нешта насілася, міргала, бегала зверху ўніз і злева направа.

Шматлікія слупкі лічбаў на экране напалохалі Мышку. Яна баялася, што доктар Антывірус не справіцца са Шкодзяй. Мышка ўжо хацела павінаваціцца, папрасіць прабачэння ў Верачкі і разам шукаць лякарства ад небяспечнай хваробы.

Але нечакана камп’ютэр нешта гучна прамовіў, Манітор Дысплеевіч ажыў. Яго экран засвяціўся сваім звыклым святлом. На ім з'явіўся знаёмы малюнак блакітнага возера з прыгожым замкам на беразе і лебедзямі на вадзе.

-- Гатова, -- звярнуўся Сяргей да Верачкі. – Камп’ютэр зноў будзе працаваць. Толькі ніколі больш не зазірай у невядомыя пісьмы і не чытай чужыя пасланні. Гэта Вірус Шкодзя сваімі штукарствамі ды свавольствамі псуе камп’ютэрныя праграмы, прыводзіць у чароўнае каралеўства ворагаў і шкоднікаў. Таму спярша папрасі доктара Антывіруса, каб ён праверыў кожнае пісьмо.

-- Ты чула? – спытала Верачка ў Мышкі.

-- Усё чула, -- ціхен’ка адказала тая і вільнула доўгім хвосцікам. – Гэта мая віна. Але я ніколі-ніколі больш не буду спяшацца і без твойго дазволу нічога не буду рабіць.

-- Ну вось і добра, -- згадзілася Верачка і даверліва пагладзіла сваю чароўную Мышку.

МАЛАДЗІЛЬНЫ КЛЁН

У Каралеўстве Сусветнае Сеціва мелася шмат прыгожых мясцін. З нябеснымі зоркамі пераміргваліся сваімі блакітнымі вачыма шматлікія азёры. Віхлястымі жыўчыкамі беглі па зямлі вялікія рэкі і малыя рачулкі, звонка бруілі ручай з жывой вадой. У светлых дубровах і цяністых пушчах жылі магутныя туры, хаваліся алені, ласі, зайцы, па дрэвах скакалі рысі з вавёркамі.

На адным з сонечных узлескаў раскашаваў магутны і мудры Клён. Дужымі каранямі моцна за зямлю трymаўся, кучаравай чупрынай за воблакі чапляўся, а рукамі-галінамі хмары разганяў.

Менавіта ягоную чупрыну і зауважыў Вірус Шкодзя, калі бязмэтна насіўся над тутэйшымі ваколіцамі.

“О, добра было б крыху адпачыць у шапатлівай кроне. А заадно паслухаць чароўныя спевы птушак, каб душу супакоіць”, -- падумаў Шкодзя і апусціўся на галіністое дрэва.

Незвычайны гэта быў Клён. Гаючую сілу меў. Бо маці-земля праз жывую крынічку паіла яго жывой вадой. З глыбокай глыбіні брала яе. Настоеную на крэмени. Сагрэтую гарачым вулканным сэрцам. Хто таго чароўнага соку-вадзіцы хоць кроплю глыне, становіцца маладзейшым, дужэйшым – як каваль-вярнідуб з вядомай народнай казкі.

Нездарма, відаць, называлі салодкі кляновы сок маладзільным.

А каб абы хто без дай прычыны не піў таго гаючага кляновіка, лясныя жыхары прызначылі стоража. Моцнадзюбага Дзятла абавязалі незвычайным клёнам апекавацца, лекавай вадзіцай распараджацца.

З ранку да вечара сядзіць Дзятел на дрэве. Нікуды адлучыцца не мае права. За наваколлем пільна назірае, Маладзільны Клён пільнуе.

Калі ж спатрэбіцца некаму чароўнае лякарства, Дзятел да Лісіцы накіроўвае. Яна ў лясным шпіталі самым галоўным доктарам лічыцца. У яе там дзіўны апарат ёсць. Камп'ютэрам завецца. Зірне ў яго Лісіца, сюды-туды Мышку пакруціць, адкрыве свой таемны сайт і ўсе хваробы бачыць, ведае, колькі каму жывой вады патрэбна.

Гучная слава пра Маладзільны Клён шпарка разляцелася па далёкіх і блізкіх барах ды пушчах Сусветнага Сеціва. Нават па Інтэрнэту пачалі звяртацца да галоўнага сеціўскага доктара жыхары іншых планет. Але не высыгала Лісіца лякарства, толькі каля Клёна можна было яго атрымаць.

Вось і ішлі да незвычайнага дрэва нетаропкія вожыкі і хутканогія алені, сляпыя краты і востравокі вавёркі, стрыножаныя зайцы і магутныя мядзведзі. Прыляталі стогадовыя вораны і маладыя жаўрукі, лупатыя совы і маленькая салаўі. Нават міжпланетныя зоркалёты апускаліся на ўзлеску.

Кожнаму хочацца маладым заставацца, даўжэй пажыць на гэтым свеце. Адным – каб добрых спраў болей зрабіць. Другім – каб унukaў з праўнукамі ў шырокі свет на добрую дарогу вывесці. Іншым, чаго праўду хаваць, каб раскошна пажыць дзеля сваёй уцехі.

Так ці інакш, а бедная Лісіца ледзь паспявае прымаць хадакоў у сваім лясным шпіталі. У самой ад стомы ажно нос схуднеў і вышыгнуўся, вочы сталі вялікія, а гладкая поўсць нібыта іржой пакрылася.

Камп'ютэр на ўсю моц парай дыхае, Мышка круціцца як вірок, Манітор Дысплеевіч чорнымі плямамі пайшоў.

А Дзецел нічога сабе – дзюбае ды дзюбае па Клёне. Кожнаму з дазволу Лісіцы адкрывае аckenца з маладзільным сокам. І не перастае пільнаваць, каб ніякі зласлівец да Клёна не прыбіўся, шкоды яму не нарабіў, каб ніхто лячэбную вадкасць дарэмна не расплюхваў.

Паназіраў за ўсім гэтым Вірус Шкодзя і сумна яму стала, павесяліцца захацелася.

Думаў-думаў і дадумаўся. Паслаў ён сваіх віrusянят да Жучкоў-Караедаў. Каб паведамілі ім пра чароўны Клён, каб запрасілі жывой вадой паласавацца.

Тыя ж доўга ўпрошваць сябе не прымусілі. З першага слова ўсё зразумелі.

Настроілі Жучкі-Караеды свае лятальныя апараты і да чароўнага Клёна падаліся. Захацелася і ім маладзільнага соку пакаштаваць. Каб жыццё сваё шкадлівае прадоўжыць, а добрым сеціўкам бедаў як мага больш натварыць.

Вялікім натоўпам з'явіліся яны ў лясны шпіталь. Тут іх Вірус Шкодзя сустрэў нібы жаданых гасцей, як паводзіць сябе падказаў.

Пайшлі Караеды да Лісіцы. Толькі Лісіцын Камп'ютэр ніякай хваробы ў іх не знаходзіць. І так круціла Лісіца, і гэтак ставіла іх – нічога не паказвае Манітор Дысплеевіч.

Не раіць Камп'ютэр выдаваць Жучкам-Караедам чароўнае лякарства і ўсё тут. Лісіца таксама разумее, што Жучкі тады неўміручымі стануць, усе лясы, бары ды пушчы папсуюць-панішчаць.

Пачалі Караеды зацятую спрэчку з Лісіцай. Так прагне ім маладзільнага соку пакаштаваць, што на ўсё гатовы.

А тут яшчэ і Вірус Шкодзя падбухторвае. Толькі таемна, каб не чула Лісіца, каб не даведаўся Маладзільны Клён.

Усё больш нахабнічаюць Караеды, пагражаяюць напусціць у Камп'ютэр прагавітых вірусаў, каб усе праграмы папсавалі.

Спалохалася Лісіца, насуперак камп'ютэрнай забароне дазволіла ім лячэбнага кляновіку напіцца.

Адзін за адным наваліся Жучкі-Караеды на Маладзільны Клён. Нібыта чорная хмара атуліла дрэва. Кожны сваю адтуліну свідруе, смачны напой без меры смокча. Як ні махае галінамі Клён, як ні абараняеца, а не можа адагнаць пражорлівых Жучкоў.

Ад такой прагавітасці абяссілеў чароўны Клён. Пачаў губляць свае лячэбныя здольнасці. А рэшткі маладзільнага соку з тых адтулін дажджом пырскаюць, навокал рассяваюцца. Дзе кропля ўпадзе, там маладзенъкі клёнік з зямлі праастае.

Не падабаецца гэта Вірусу Шкодзі, хоча спыніць размнажэнне Клёна. Але як гэта зрабіць, не ведае.

Тым часам магутны бацька Клён і зусім зачах. Адно ў караедавых дзірках рыпучым голасам няспынна вецер свішча, ды дажджавыя слёзы коцяцца да зямлі. Кара пачала адвалывацца з дрэва.

Ад гэткай бяды ў вартаўніка Дзяцла ажно галава пачырванела. Сорамна яму, што не збярог дзівоснае дрэва. Крыўдна, што пазбавіў лясных жыхароў чароўнага лякарства.

Адно Вірус Шкодзя радуеца: хоць такім чынам ды насаліў сеціўкам, папсаваў ім нервы, пазбавіў маладзільнай кляновай сілы.

Каб хоць як загладзіць сваю віну, кінуўся Дзяцел Караедаў лавіць. А яны па ўсім лесе разбегліся, пад кару пахаваліся.

Так да гэтага часу Дзяцел выцягвае іх з кожнага хворага дрэва. А сваім гучным стукам іншых шкоднікаў папярэджвае, каб на чужы лес не квагліся, маладзенъкіх дрэўцаў не псовалі.

Асцерагаецца трапіць пад моцную Дзятлаву дзюбу і Вірус Шкодзя. Таму забыўся пакуль дарогу ў гэтую светлую дуброву. У сваю Вірусанію паляцеў, каб там майстэрству шкодніцкаму падвучыцца.

ЯК ШКОДЗЯ ХАЦЕЎ КАРАЛЁМ СТАЦЬ

Нечаканы перапалох ахапіў жыхароў каралеўства Сусветнае Сеціва. Ніколі яшчэ не было, каб іхні кароль Віндаўс Вялікі выдаў гэткі неразумны ўказ.

Ніяк не могуць сециўцы зразумець сэнс каралеўскага загаду. Але ў каго спытаеш, калі кароль разам з дачкой Віндусачкай паляцеў у госці да гаспадара адной з найдалёкіх планет. Мо каб жаніха знайсці для каралеўны.

Ягоныя ж служкі, што засталіся на гаспадарстве, і самі разгубіліся. Не могуць даўмецца, што азначае загад сабраць усе камп’ютэры Сеціва ля каралеўскага палаца. Дзеля чаго? Навошта? Здаецца, у такай жа разгубленасці і галоўны камп’ютэршчык Камп Кампавіч.

Хіба змесцяцца ўсе разумныя прыстасаванні на адной плошчы? Іх жа вунь колькі – не адно ў кожнай сям’і, а ў кожнага жыхара каралеўства. Ды і як аддаць тое, без чаго сециўцы жыцця свайго не ўяўлялі?

І як заўсёды бывае, калі не хапае дакладнай інфармацыі, папаўзлі розныя чуткі, домыслы і здагадкі. А разам з імі пачала сеяцца паніка і страх. А гэта нават для такога заможнага каралеўства, як Сусветнае Сеціва, магло набыць незваротна разбуральныя характар.

Вышэйшыя служкі каралаля пачалі думаць, як паправіць справу, каб не выпусціць з рук уладу.

-- Трэба прыдумаць разумнае тлумачэнне і разаслаць па ўсіх камп’ютэрах, -- казалі адны.

Але ім пярэчылі больш абачлівия:

-- Але ці можам мы адмяніць ўказ каралаля?

-- Тады трэба неадкладна звязацца з каралём, -- даводзілі самыя смелыя. – Неабходна высветліць, што ён меў на ўвазе.

Мо і разумная была тая прапанова, але хто ж самахоць захоча выклікаць на сувязь асабісты каралеўскі камп’ютэр.

Пакуль вышэйшыя служкі марудзілі ды разважалі, самыя паслухмянныя сециўцы сталі зносіць і звозіць на галоўную плошчу свае камп’ютэры. Неўзабаве пачала расці сапраўдная гара з некалі так патрэбнай і неабходнай кожнаму сециўцу тэхнікі.

Разгубленасць у каралеўскім палацы таксама расла. Вышэйшыя служкі так і не прыдумалі, што рабіць. Звязацца з каралём не адважваліся. Яны нават не ведалі, ці павінны здаваць свае ўласныя камп’ютэры. І каму здаваць? Бо нават тых, што былі прынесены на галоўную плошчу, ніхто не ўлічваў, не браў пад ахову.

А што рабіць з самым галоўным, самым вялікім і магутным камп’ютэрам, які ў каралеўскім палацы? Там жа гэтулькі патрэбнай і каштоўнай інфармацыі, што без яе каралеўства проста ні дня не пражыве.

Добра, што галоўны камп’ютэршчык каралеўства Камп Кампавіч не спяшаўся адключаць разумныя машыны, разбураць сеткі і спыняць сувязь з найважнейшымі аб’ектамі, з замежнымі партнёрамі. Ён вырашыў яшчэ раз уважліва перачытаць розныя дакументы, што захоўваліся ў памяці галоўнага камп’ютэра, каб зразумець, што трэба рабіць у такіх непардбачаных сітуацыях.

Пра гэта ён і сказаў вышэйшым служкам палаца. Тыя як за ратавальнью саломінку ўхапіліся за гэткае рашэнне.

А на плошчы не сціхала гамана. Адначасова з ростам камп'ютэрнай гары расла і незадаволенасць сециўцаў. Яны пачыналі адмоўна выказвацца пра свайго караля. Некакторыя нават патрабавалі адхілення яго ад ўлады.

-- Не хоча кароль абараняць нашы інтэрэсы, тады навошта нам такі гаспадар.

-- Правільна! – падхоплівалі сотні галасоў. – Хай застаецца на той далёкай планеце. Назаўсёды. А мы сабе новага караля прызначым.

-- Як гэта ты прызначыш? – пярэчыў нехта спакайнейшы – Хто табе такое права даў? Мо сам кароль? То ты і нам пакажы той дакумент. Мы яго па камп'ютэрах усім сециўцам накіруем.

-- Ага, і хадзіць далёка не трэба. Камп'ютэры ж тут вось, у кучу звалены...

Жарты жартамі, а сітуацыя і сапраўды становілася небяспечнай.

Высокія каралеўскія служкі насядалі на Кампа Кампавіча, каб ён неадкладна звязваўся з каралём. Каб удакладніў, што меў на ўвазе Віндаўс Вялікі, калі аддаваў свой загад.

Але галоўны камп'ютэршчык не спяшаўся.

Плошча гула і віравала. Кожны выказваў сваё меркаванне, даваў свае парады, патрабаваў адказаў. Але хто мог ім адказаць, калі ніводзін з высокіх служкаў не асмеліўся выйсці з палаца.

Калі ж сітуацыя стала амаль што крытычнай, і неўзабаве нешта павінна было адбыцца, на плошчу прыбег задыханы хлапчук. Гэта быў сын аднаго з простых камп'ютэрных рамонтнікаў.

-- Стойце! Пачакайце! – кригчай хлапчук. – Татка просіць, каб вы яшчэ раз прачыталі ўказ караля...

Засмяяліся сециўцы, незадаваолена фыркнулі:

-- А навошта нам перачытваць? Мы і так ведаем, што загадвае кароль. Толькі вось не можам зразумець, дзеля чаго...

Але сёй-той пачуў хлапчукову просьбу. Нехта дастаў з кучы свой камп'ютэр, уключыў яго. Манітор Дысплеевіч ахвотна паказаў каралеўскі ўказ.

Пачалося ледзь не харавое чытанне.

“Я, вышэйшай міжзорнай сілай падтрыманы ўладар Сусветнага Сецива, ваш кароль і гаспадар законны, аддаю неаспрэчны загад і безапеляцыйна патрабую, каб да поўдня сённяшняга дня ўсе сециўцы без выключэння аднеслі свае камп'ютэры на галоўную плошчу нашага каралеўства...”

І так далей, і так далей.

-- Да што тут чытаць – адно час марнаваць? Ведаем мы ўказ. Хай лепш хто-небудзь патлумачыць, што нам рабіць? Як жыць будзем без камп'ютэраў?

-- А вы не спяшайцеся, -- настойваў хлапчук. – Татка прасіў, каб вы да канца дачыталі ўказ.

-- Калі твайму татку няма чаго рабіць, то хай ён і забаўляеца чытаннем бяссэнсоўных загадаў...

Аднак іншага выйсця не было, і сециўцы працягвалі чытанне. Калі дайшлі да канца, усе запытальні перавялі позіркі на хлапчука. Той не спалохаўся колкіх вачэй і настойліва парайў:

-- Татка прасіў дачытаць да самага канца.

-- Мы і дачыталі, -- запярэчыў адзін.

-- У канцы стаіць прозвішча караля, -- дадаў другі.

-- Вось яго і прачытайце, -- папрасіў хлапчук.

-- А што тут чытаць? Кароль... кароль, -- той, хто чытаў, заікнуўся. – Нешта невыразна імя караля чытаеца...

-- Кароль Віндаўс Вялікі, -- падказаў нехта з натоўпу.

-- Не, тут штосьці іншае. Тут напісана: кароль Вірус Вялікі...

-- Хто-хто? – прагучала адразу некалькі галасоў. – Хіба ты чытаць не ўмееш?

-- Давайце ўключым яшчэ адзін камп'ютэр.

Пакуль шукалі каралеўскі сайт, з палаца на плошчу выйшаў галоўны камп'ютэршчык Камп Кампавіч.

-- Цішэй! – прамовіў ён. – Прашу цішыні! Паслухайце, што я вам скажу...

І Камп Кампавіч паведаміў, што гэта не каралеўскі ўказ. Гэта фальсіфікат, падробка. Падман, адным словам. Вірус Шкодзя насаволіў. Ён прысвоіў сабе тытул караля, назваўся Вялікім. А што да імя, то, відаць, разлічваў на даверлівасць сеціўцаў, меркаваў, мала хто зверне ўвагу – Віндаўс ці Вірус. Па звычыи прачытаюць тое, што трэба.

Так і выйшла. Падмануліся сеціўцы. Прыывыклі давяраць свайму каралю. І ледзь не паплаціліся за такую няуважлівасць. Ледзь не перахітрыў іх нахабны Вірус Шкодзя.

На што разлічваў? Напэўна, па ранейшаму намагаўся паквітацца з каралём Сусветнага Сеціва Віндаўсам Вялікім. Ды пільнасць сеціўскага рамонтніка і настойлівасць ягонага сына перашкодзілі яму.

-- А дзе, дзе гэты шкоднік? – пачуліся незадаволеная галасы.

Паспрабавалі знайсці адрес у камп'ютэры. Але нечакана з экрана пачаў знікаць тэкст каралеўскага ўказа. Неўзабаве ён зусім растворыўся недзе ў камп'ютэрных глыбінях.

А мо гэта Вірус Шкодзя, які сеў у міжсусветны зоркалёт і са з'едлівым смехам ўзяў кірунак на сваю планету Вірусанія, забраў яго з сабой? Каб падмануць некага іншага?

Таму ніколі не губляй пільнасці і ўважлівасці, мой юны сябар, калі працуеш на камп'ютэры.

КАМУ НАШКОДЗІЎ ВІРУС ШКОДЗЯ

Аднойчы вырашыў Вірус Шкодзя пабыць добранькім. Як быццам стаць добрым можна па загаду. Проста настрой такі з'явіўся ў яго, мо надакучыла шкодзіць. Але дзе ты той дабрыні возьмеш, калі ўвесе час толькі штукарствам ды свавольствам займаўся, з даверлівых людзей пацьвельваўся?

Аднак адступаць ад свайго Шкодзя не прывык. Лазіў-блукаў ён па камп'ютэрных лабірынтах – таемна, вядома, і нечакана натрапіў на звесткі, што ў аднаго багаценькага сеціўца шмат грошай захоўваецца на банкаўскім рахунку. Вырашыў Шкодзя падзяліцца чужым набыткам з кім-небудзь з менш багатых.

Узламаў ён ахоўныы банкаўскі код і атрымаў доступ да рахунка. А тады ўзяў і напісаў аднаму хлапцу-сеціўцу – заядламу камп'ютэршчыку Юзеру -- пісьмо, у якім павіншаваў яго з вялікім выйгрышам у міжзорнай латарэі. А да пісьма рахунак прыклаў на значную суму.

Думаў, во здзівіцца і парадуеца нечаканаму шчасцю юнак!

Пачаў назіраць за рэакцыяй шчасліўчыка.

Уключыў Юзэр камп'ютэр, каб праверыць пошту, і сапраўды здзівіўся. Можна сказаць, нават спалохайся. Але не ад радасці, а ад нечаканасці. Хто гэта яму такі шчодры падарунак зрабіў? Хто і адкуль прыслалі гэтулькі грошай?

Колькі ні думаў, нічога не мог прыдумашь. Розныя нядобрыя думкі лезлі ў галаву. Палічыў, што нехта проста здзекуеца з яго, падкупіць збираеца з якою-небудзь невядомую планету завезці.

Вірус жа хуценька вывеў на экран Манітора Дысплеевіча канцоўку свайго фальшывага пісьма. У ім было сказана, што Юзеру выпаў вялікі выйгрыш у міжзорнай латарэі. Шкодзя ўжо гатовы быў разам з атрымальнікам грошай задаволена засмяяцца – хлопец ад таго, што гроши вялікія, а Вірус, што так удала паспрыяў чалавеку.

Але замест смеху давялося Шкодзі сумна скрывіцца – юнак не толькі не ўзрадаваўся, ён проста абурыўся:

-- Хто гэта так няўдала пажартаваў? Хто здзекуеца з мяне? Я ж ніякай латарэі не купляў, адкуль у мяне выйгрыш?..

Наважыўся Вірус пераканаць хлапца. Ужо і пісьмо сваё хлуслівае скляпаў ад імя сябра з іншай планеты. Маўляў, гэта ён купіў Юзеру латарэйны білет, але не паспей адаслаць яго да ўсеагульнага дня смеху. А цяпер вось разам з выйгрышам і паведамляе пра шчаслівы выпадак.

Закончыў Вірус Шкодзя пісаць, засталося толькі падпісацца. Але нечакана задумаўся: не будзе ж ён сваё сапраўднае прозвішча называць, таямніцу парушаць.

Пакуль думаў-разважаў, Юзэр пачаў хуценька клавішамі Клавіятуры туркатаць.

Напісаў, што ніякага сябра-дабрадзея на іншых планетах у яго няма. Значыць, падман. А таму ён патрабуе – Вірус ажно здзівіўся: нічога сабе – бач, які суроўы: нават патрабуе – каб гэтыя гроши невядомы адрасат забраў назад. А то пакліча на падмогу доктара Антывіруса і тады...

“Ого, які рашучы... – здзівіўся Шкодзя. – Нічога, хутка ачахне, перадумae і забярэ гроши”.

Вірус не мог паверыць, што безграшовы юнак можа так проста адмовіцца ад вялікай сумы.

Тым часам Юзэр націснуў на адну кнопкую, на другую, пакруціў Мышкай, правёў іншыя маніпуляцыі, і з экрана Манітора Дысплеевіча знікла чужое паведамленне. А разам з ім паляцелі ў невядомасць і тыя гроши, што мог бы атрымаць Юзэр.

Мог бы, але не захацеў. Не пажадаў незаслужана прысвойваць тое, чаго сам не зарабіў.

Гроши вярнуліся на рахунак ранейшага гаспадара.

Падзівіўся Вірус Шкодзя гэткай юнацкай сумленнасці ды ў шляхдарогу міжзорную выправіўся, на сваю планету Вірусанія. Мо каб новы спосаб падману знайсці?

Толькі ты будзь дасведчаным і абачлівым, мой юны сябар, ніколі не забаўляйся з невядомымі пасланнямі, якія прыходзяць на твой камп'ютэр.

ШКОДЗЯ ЗАКАХАЎСЯ

Надакучыла Вірусу безупынку насіцца па свеце. Стаміўся, ногі падбіў, руکі натрудзіў. Захацелася нешта такое зрабіць, такое... Каб нехта пахваліў яго, каб баяцца перасталі.

Сеў ён на адзін з трынаццаці сваіх магутных зоркаў-шароў, якія належалі да яго асабістага парку. Выбраў прадаўгаваты і вастраносы, серабрыстага колеру, бо вельмі любіў яго. Найболыш цаніў менавіта за бліскучы – ажно ільсніцца колер. Ляціш у сусвеце, а навокал нібыта маланкі блікаюць – сонечныя прамені ад паверхні адбіваюцца. А мог і на іншы сесцы – шырокакрылы, растапыраны, як варона ў палёце, невыразнага і някідкага колеру. Ім карыстаўся тады, калі не хацеў, каб заўважалі яго, каб збіць з тропу сваіх непрыяцеляў, якія маглі бы нашкодзіць Вірусу.

Зручна ўсеўся ў зоркаў-шароў і выправіўся ў міжпланетную шлях-дарогу. Даляцеў да аднаго камп'ютэра, каб знайсці там што-небудзь цікавае. Але толькі да праграмы падключыўся, толькі пачаў назіраць, што робіць у Інтэрнэце нейкая дзяяўчына, як антывірусны ахойнік камп'ютэра так наляцеў на яго, пачаў так шкуматаць, што ледзьве жывым выбраўся Вірус.

Тое ж чакала яго і ў другім камп'ютэры. І ў трэцім. Нібыта згаварыліся ўсе – ганяюць Антывірусы беднага Віруса і ганяюць. Да знямогі стаміўся, абясцілеў. А так хочацца прысесці дзе-небудзь, адпачыць трошкі, сілы набрацца, настрой паправіць.

“Лепшага месца, як у Надзейкі і не знайдзеш”, -- вырашыў Шкодзя.

Ён ціхенька заскочыў у Надзейчын камп'ютэр і прыснуў там, пакуль дзяяўчына не ўключыла яго.

Доўга спаў ці коратка, ды раптам адчуў, што бадзёрасць вярнулася да Віруса, сілы аднавіліся, зноў брацца за свае шкодніцкія справы захацелася. Ведама, натура ў яго такая: не па душы камп'ютэрны лад, цішыня ды спакой.

Тут акурат Надзейка ўключыла камп'ютэр, Павадзіла Мышка, пакруціла і адкрыла электронную пошту. А там пісьмо ёй. Відаць, чаканае і цікавае, бо калі пачала чытаць, вочы радасцю засвяціліся, твар падабрэў, а на шчокі румянец выскачыў.

Не вытрымаў Шкодзя. Ціхенька, каб не спалохаць Надзейку, падключыўся да яе пошты. Цікаўнасць узяла верх над шкадлівасцю. Зазірнуў ён у тое, што чытала Надзейка.

А там – такія слова, такія пачуцці, што ажно ў стрыманага на эмоцыі Віруса сэрца скаланулася. Невядомыя яму хлапец па імені Андрэй паведамляў Надзейцы пра свае пачуцці да яе. Так хораша пісаў пра твар і вочы Надзейкі, пра яе вусны, што ажно Вірусу захацелася на экран Манітора Дысплеевіча выскачыць, каб пераканацца, ці ўсё так на самай справе, як Андрэй піша. Бо некалі і сам ён казаў такія цёплыя слова пра вочы Віндусачкі.

Ды своечасова спахапіўся Шкодзя, не дабег да экрана. Спалохаўся, што адразу выявіць яго. І не толькі адагналі б ад пісьма, але і наогул выгналі б з камп'ютэра. Накіравалі б супраць яго антывіруснага доктара. А Шкодзю так хацелася ліст той дачытаць, даведацца, што прапануе Андрэй Надзейцы.

І ён зноў уткнуў нос у Андрэева пісьмо. Калі дачытаў, зразумеў, што хлопец прызнаваўся Надзейцы ў сваім каханні.

Розныя, раней невядомыя яму пачуцці запаланілі Шкодзю. З аднаго боку ён цешыўся з такіх прыгожых і чулых слоў – бо ніхто і ніколі падобных не казаў Вірусу. З другога -- ад усведамлення гэтага яго апаноўвала злосць:

чаму ніхто не можа прызнацца яму ў сваім каханні? Яно ж, напэўна, такое салодкае, захапляльнае, гаючае... Вунь якой вясёлай і ўзбуджанай стала Надзейка.

“Калі б хто пакахаў мяне, то і я дабрэйшым стаў бы”, -- уздыхнуў Вірус.

Ён і не заўважыў, што гэты ўзых патрапіў якраз на ліст, напісаны Андрэем. Словы і сказы на ім чамусыці адразу пачалі знікаць, ператварацца ў нейкі нечытэльны набор пераблытаных літар.

Убачыла гэта Надзейка і захвалявалася, пачала вадзіць Мышкай туды-сюды, каб знайсці ту ю кнапачку, што выклікае антывіруснага доктара.

Спaloхаўся і сам Вірус. Не так шкадлівасці сваёй засаромеўся, як вельмі ж хацелася паглядзець, што далей будзе рабіць Надзейка. Таму ён хуценька аднавіў тэкст і ўперыўся вачыма ў роўненськія радочки літар. Чытаў іх і расчульваўся ўсё больш. Нават пачаў сам сябе шкадаваць, што такі ён адзінокі і няшчасны. Што ніколі не адчуваў такіх пачуццяў, пра якія Андрэй піша. Што ні разу ні ён не кахаў нікога, ні яго ніхто не кахаў.

Тым часам Надзейка падсунула да сябе Клавіятуру і пачала нештачка друкаваць. Гэта яна адказ Андрэю рыхтавала.

Не стрымаўся Вірус, пачаў назіраць за Надзейчыным пісаннем. А слова там таксама незвычайныя, добрыя, чулыя, не даюць спакою Вірусу, душу трывожаць, вясёлыя эмоцыі абуджаюць. Ад гэтага настрою і яму захацелася нештачка добрае зрабіць. Дапамагчы Надзейцы зажадалася.

І Вірус міжволі пачаў дадаваць да яе словаў свае. Калі заўважыла гэта Надзейка, пачала правіць пісьмо. А яно не выпраўляецца, новыя, не напісаныя ёю слова з'яўляюцца на экране Манітора Дысплеевіча. Дзяўчына не можа зразумець, што адбываецца, хто замест яе піша пісьмо.

Вірус жа так захапіўся, што нічога навокал не заўважае, не разумее, што робіць. Не чакае, пакуль Надзейка слова надрукуе – шпарыць так, што паспявай толькі чытаць.

Ды тут апамяталася Надзейка, зразумела, што гэта нейкі шкоднік да яе падладжваецца. Паклікала яна антывіруснага доктара, а напісанае знішчыла, выдаліла з камп’ютэра.

Толькі цяпер дайшло да Віруса, што перастараўся ён, забыўшыся пра абачлівасць. Быццам гэта яму Андрэева пісьмо было адрасавана. Але не стаў чакаць сустрэчы з доктарам Антывірусам. Цяжка ўзыхнуў і кінуўся наўцёкі, у сваю Вірусанню паспяшаўся.

Ляціць, а ў самога сэрца так стукае, так тахкае, як ніколі раней. Нічога падобнага ён яшчэ не адчуваў. Няўжо захварэў?

Нарэшце зразумеў Шкодзя, што здарыўся незвычайны цуд – шкадлівы і бесклапотны Вірус закахаўся.

Але пра тое будзе ўжо іншая казка...

З м е с т

Каралеўства Віндаўса Вялікага
 Бунт у каралеўстве
 Чароўная Мышка
 Маладзільны клён
 Як Шкодзя хацеў каралём стаць
 Каму нашкодзіў Вірус Шкодзя
 Шкодзя закахаўся

Бутэвіч А.І.

Прыгоды Віруса Шкодзі: незвычайная казка пра карала Віндаўса Вялікага, Віруса Шкодзю і чароўныя камп'ютэры: для мал. шк. узросту/ Анатоль Бутэвіч; маст. Наталія Кійко. – Мінск: Маст. літ., 2009. – 62 с.: іл. – (Казкі XXI стагоддзя).

ISBN 978-985-02-1026-5.

Карыстальнікам камп'ютэраў, відаць, неаднойчы даводзілася сутыкацца з проблемамі, створанымі камп'эрнымі вірусамі. Пра аднаго з іх – Віруса Шкодзю – і распавядзеца ў новай кнізе вядомага пісьменніка Анатоля Бутэвіча.

Незвычайныя прыгоды і адмысловыя штукарствы хітрага, вераломнага – а часам наўнага і нават... закаханага Віруса пацешаць юных чытачоў і дарослых, падаруюць радасць ад сустрэчы з кнігай.

Літаратурна-мастацкае выданне

Казкі XXI стагоддзя

Бутэвіч Анатоль Іванавіч

Прыгоды Віруса Шкодзі

Незвычайная казка пра карала Віндаўса Вялікага, Віруса Шкодзю і чароўныя камп'ютэры.

Рэдактар А.С.Масла

Мастацкі рэдактар Л.М.Рудакоўская

Тэхнічны рэдактар Л.І.Астрэйка

Стылістычны рэдактар М.А.Паддубская

Падпісана да друку 16.03.09. Фармат 84x100 1\16. Папера афсетная. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 6,24. Ул.-выд. арк. 3,35. тыраж 3000 экз.

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год

© PDF: Камунікат.org, 2010 год